

סימן כט

בענין יום טובה

שחל יום טובה לאחר השבת מפורש במתני' שם דמותר בהספד ותענית, כדי שלא לקיים דברי האומרים עזרת אחר השבת, וא"כ איך יתכן לומר שכל האיסור להתענות הוא אטו היכי דחל יום טובה אחר השבת, ומירצו עפ"י דברי הלבוש דזומן הזה שאין נדוקים מנזיזים בינינו שוב אסור בהספד ותענית גם כשחל אחר השבת.

והנה מקור הך דינא הוא בגמ' חגיגה שם (י"ט.) דמקשינן אהך מתני' דחל יום טובה אחר השבת מותרין בהספד ותענית, והתניא מעשה ומת אלכסא בלוד ונכנסו כל ישראל לסופדו ולא הניחם רבי טרפון מפני שיום טובה של עזרת היה, לא קשיא כאן דיו"ט שחל להיות אחר השבת כאן דיו"ט שחל להיות בשבת, והקשה המל"מ (שם) דא"כ נמצא דרבי טרפון אזיל כזית שמאי, דהרי לזית הלל כשחל להיות אחר השבת ליכא יום טובה כלל, וכתב המל"מ דדינא דרבי טרפון אינו משום יום טובה אלא מדין אסרו חג, וא"כ לאו דוקא בשבועות הדין כן אלא ה"ה בשאר ימים טובים, וחולק על המג"א הנ"ל.

אמנם באמת כבר הקשה כן בתוס' רי"ד שם, ותירץ דבאמת אף לזית הלל היה יום טובה תמיד גם בחל עזרת בערב שבת, ומה שאמרו אין לה יום טובה כוונתם דאין נריך יום טובה, דמדינא אי בעי מקרבי דיו"ט, מיהו סתמא דמילתא לא הספיקו כל ישראל להקריב הכלל דיום ראשון והרצה

שאלני ידידי הגאון ר' אליהו שטערנבוך שליט"א [ז"ל ראב"ד אנטווערפען], על מה שכתבו בספר האגור (סי' ח"ג) ובתשצ"ץ קטן (סי' ר"א) דאם חל אסרו חג דיום א' אין אומרים בשבת שלפניו נדקתך, והתמיה עולה מאליה דאם חל אסרו חג דיום א' ע"כ חל יו"ט בשבת, ובלאו הכי אין אומרים נדקתך.

ונראה לי פתרון דצריהם, דאירי באופן שחג השבועות חל דיום ו', ובארץ ישראל שנוהג יו"ט רק יום א', דאזי יום טובה הוא דיום א' וכמו שיתבאר.

דהנה כתב המחבר (סי' תל"ד ס"ג) ומקורו מספר האגור (סי' תרסה) אסור להתענות צמחאי חג השבועות. וכתב המג"א (שם ובסי' תכ"ט סק"ח) דמשמע שהוא דוקא באסרו חג שבועות, אבל אחר פסח וסוכות מותר להתענות, והטעם משום דאסרו חג שבועות הוא יום טובה, כדתנן בחגיגה (י"ז.) עזרת שחל להיות בערב שבת צית שמאי אומרים יום טובה שלו אחר השבת, וצית הלל אומרים אין לה יום טובה, ומודים שאם חלה להיות בשבת שיום טובה אחר השבת, וכיון דלפעמים משכחת לה יום טובה באסרו חג כגון שחל עזרת בשבת, לכן כל אסרו חג דשבועות חמיר משאר אסרו חג.

והבחיצה "ש"ו והפמ"ג הציאו מה שתמה המשנה למלך (כלי המקדש סוף פ"ו) על דברי המג"א, דאדרבא הרי צכה"ג

בהקדס מה שהקשה עוד צמל"מ שם דמבואר בתוס' צחגיגה (י"ז: ד"ה אלא) בשם הירושלמי דיום טוב היה אסור בעשיית מלאכה, ואמאי לא הזכירו הפוסקים דין זה דיום טוב, ואין לומר דצומן הזה דליכא קרבנות מותר, דהרי ערב פסח אחר חלות אסור בעשיית מלאכה גם צומן הזה אע"פ שאין מקריצין קרבן פסח. וכתב צננין שלמה דחדא מתורלת צחצרתה, דצומן הבית שהיו אסורים צמלאכה מן התורה והיה נראה כיו"ט, לכן הוצרכו להתיר הספד ותענית מפני האומרים שעצרת אחר השבת, אבל צומן הזה דליכא איסור מלאכה מה"ת אלא מדרבנן משום זכר למקדש, הפכו התקנות ואסרו הספד ותענית משום יום טוב, וכדי להוציא מלבן של האומרים עצרת אחר השבת התירו עשיית מלאכה.

אמנם ז"ע דא"כ אמאי לא תרצו צגמרא דמתני' דיום טוב מותר בהספד ותענית מיירי צומן הבית, וצרייחא דרבי טרפון מיירי צומן הזה, דהא מעשה דרבי טרפון אחר החורבן היה (ב"י ס' תד צס העין יעקב ותוס' רי"ד שס), ואמאי הוצרכו לאוקמי רבי טרפון ציו"ט שחל להיות אחר השבת.

הקריצו ציום שני, והילכך יום זה אסור בהספד מפני שהוא יום טוב גם לצית הלל, ולכן דוקא צעצרת יש יום טוב ולא צשאר ימים טובים. ומעתה יתבאר צפשטות משמעות דצרי האגור והשו"ע דדוקא אסרו חג שצועות אסור להתענות משום דהוא יום טוב, ואין צריך לדחוק דהוא אטו היכי דחל עצרת צשבת. וראיתי שכ"כ צספר תורת רפאל (ס' עח) ועי"ש שהאריך בזה.

ולפי זה שפיר י"ל כנ"ל, דאם חל עצרת צערב צבת אזי יום טוב הוא ציום ראשון, ושפיר קאמרי האגור והתשצ"ץ קטן דצשבת אין אומרים צדקתך רק מטעם דלמחר חל אסרו חג, דאילו צשבת עצמו אינו יו"ט, [והא דצשבת גופיה הוא אסרו חג לאו כלום הוא, דמצד דין אסרו חג גרידא אמרינן צדקתך, ורק מצד יום טוב שהוא ציום ראשון אין אומרים צדקתך].

ואציין לדבר נאה שראיתי צשו"ת צננין שלמה (ס' צג) להגאון רבי שלמה הכהן מווילנא צסם אחיו, לתרץ קושיית המל"מ הנ"ל על המג"א דכשחל יום טוב ציום ראשון הרי היה מותר בהספד ותענית,

סימן ל בענין איסור ספיה לקמן

למספי להו צידים אסור. ומפשטא דגמ' משמע שהוא איסור מה"ת וילפינן לה מדם ושרצים ונצילה עי"ש צגמ', וכן הוא דעת רוב הראשונים.

א

בגמ' יצמות (קיד.) שקלו וטרו צקטן אוכל נצילות אי צי"ד מצווין להפרישו, ומסקינן דאין צי"ד מצווין להפרישו אבל